

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Generalis Totius Sacri Ordinis Clericorum Canonicorum
Historia Tripartita**

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

IX. De duodecim stellarum prodigo prædictam reformationem
præsignante, & de forma habitus regiminis, & de statutis in eadem
reformatione præscriptis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

592
osis Canonorum Regularium in Italia, sub Pontificatu Sanctissimi Pontificis Bonifacii IX. anno illius 12. & humanæ salutis MCDI. quibus positis, sequenti

Anno MCDILidem Ven. Pater D. Bartholomaeus cum socio, nomine Benedicto Ariminensi, qui fuerat Gregorij Papæ XII. tunc Cardinalis familiaris, Papia recedens, ad idem monasterium contendit, & die 6. Maij currente, festo S. Ioannis ante portam Latinam, Luca peruenit idem vero 27. eiusdem mensis, in festo S. Ioannis Papæ, & martyris, habitum Canoniconum Regularium in monasterio S. Marie de Frigidiomaria suscepit; qui die 6. Junij electus est ab ipsis Canonicis in Priorum, in festo S. Philippi, qui fuit unus de septem primis Discipulis, & die 8. eiusdem mensis, in festo S. Medardi Episcopi, confirmatus ab Episcopo Lucenf., secundum antiquam consuetudinem Prioru ipsius monasterij, & eodem die in possessionem positus, praesertim predicto Ven. P.D. Nicolaio Priori Carthus, & D. Michaeli Rectore Hospitali misericordiae, & Ser. Guidone de Petra sancta, telibus vocatis se rotatis, die vero 11. in festo S. Barnabæ predictus D. Benedictus Ariminensis habitum Canoniconum Regularium de manibus ipsius Ven. P.D. Bartholomaei Prioris acceptum. Ipsius autem Ven. P.D. Bartholomaei secuti sunt statim ex ciuitate Papia tres alii, tum generis nobilitate, tum virtute illustres, & religiosi viri, D. Petrus de Rido sacerdos, & legum Doctor in Gymnasio Papiensi, & D. Galdinus Placentinus ex Comitibus Bardi nunc Principibus Landis votatis, qui erat aulicus, & familiaris Ducis Mediolani, tunc Papia communorantis, & D. Nicolaus de Curte nobilis Papientis, & ipse familiaris eiusdem Ducis Mediolani. Qui Frigidiomariam venientes, & Canoniconum habitu suscepimus, in magna continentia, paupertate, & vita austerritate viventes, magna lumina nostræ Congregationis euerunt. Haec omnia ex antiquis instrumentis, & praesertim ex charta vetusta in pergamente ex monasterio S. Frigidiomari accepta, quam protesthebo. Canonici vero dicti monasterij, qui reformationem experuntur, fuerunt numero quinque, videlicet Frater Joannes de Pergamo, qui de anno 1405. fuit Prior, Fr. Hieronymus Teuthonicus, Fr. Augustinus de Pisis, Fr. Michael de Salis, & Fr. Franciscus seu Francischini de Placentia. Ex hi quidem reformationis Frigidiomariæ primi autores fuerunt, septem Regulares antea Canonicos, tres sacerdos seculares, videlicet D. Bartholomeus Columnensis, D. Benedictus Ariminensis, & D. Petrus de Rido Patauinus. Duo nobiles laici D. Galdinus Comes Bardi, & D. Nicolaus de Curte Patricius Ticinenensis, ambo aulici & familiares Ducis Mediolanensis, quorum nomina ex varijs instrumentis dicti monasterij, & chartis membrana-

ceis in diversis locis repertis, non paruo labore collegi: quando quadam omnia simul nota in antiquis scripturis nullibi reperire licet, quippe qui non omnes in eodem loco manerant, sed ad alia monasteria reformanda accederent, rursum in locis ultimum diem obierunt, ut in progressu petebat. unde obiter causam colligere, cur scripsit Caesar Frigidiottus in Historia de sacris Imaginibus Lucenfibus, locum sepulture predictorum Canoniconum ignotum esse, quod puerorum omnes in monasterio Frigidiomari defunctorum quod verum non est, nam in varijs locis, prout Deplacuit, naturæ debitum soluerunt.

SV predictis vero post aliquos dies sele illas. xii. Fr. Incobus de Aduocato Bergomensi, Albericus in seculo vocatus, de quo supra dicti fuit. hic enim cum Ven. Patris D. Bartholomaei suasionibus, & predicatione ascensus seculum relinquens, habitum. Fratrum Predicatorum Venetorum in monasterio sanctorum Iohanni, & Pauli suscepisset, quod illud monasterium, contra quam crediderat, aliquantisper relaxatum apprehendisset, vel quod nonnullos dicti monastrii carceri voluisse, apud illos graniter obstat: quare ut sua quieti consuleret, obtenuit Recreddiss. Magistro Thoma Firmino Generali Ordinis Magistri licentia, publico Notariogata, neccnon etiam a Pontifice dispensatio irregularitate bigamus vixque ad Diaconatum Frigidiomariam accedens, habitum Canoniconum de manu Ven. Patris D. Bartholomaei Prioris accepit, in festo S. Barnabæ, quod vel anno 1403. vel sequenti accidisse arbitror. Apud D. Bartholomaeus expleto munere sui regnum, vel paulo post, fratribus in timore Domini, & in vigore, ac rigore canonice discipline confirmatis, assumpti sibi in locum fr. Jacobo, opus Euangelice predicationis ei cœsumus, vi sequenti capite fuisus dicetur.

C A P V T N O N V M .
De duodecim Stellarum prodigiis predictam reformationem praesignante, acciā de forma habitus, regimini, & desatutis in eadem reformatione prescriptis.

 Vo prius tempore duodecim predicti Canonicos ad pauperitatem apostolicam & discipline priorum Canoniconum apostolicorum renunciaverunt. Cenobio pauperissimo Mariae Frigidiomariæ, dimitto afflante fonte, & collegerunt vilas p nocte singulas ab indigenis, &

alij illuc transfuntibus stellas duodecim distinas supera monasterium, in modum locum ambientes, vetus & consans incolerunt. Frigidiomariæ adiacentum est traditio, quod R. P. Caesar Frigidiottus in libro allegorico Imaginibus Lucenfibus, in descriptione misteri Frigidiomariæ, extatique in Ecclesia cathedrali tribuna tante rei memoria, duodecim imagines Canoniconum in pariete dicit, duodecim stellas supra capita gesellorum in iuria temporis exefas intueri non posse. Qualis autem fuerit ab initio illorum vita, per secum spiritus, tum etiam temporalium honorum, ex hoc capite coniectatur, quod deficientibus illis vita necessaria loco descendit, vixit uniusquisque ad vitam comparanda, coacti tandem sunt ac cum habere tractationem, quod audirent clamorem Dei, ex ordine fratrum suorum nunquam, apud Lucam in quodam monasterio canentes, illorum recessum agro animo ferentes spiritus, & fratera charitatis validi Frigidiomariam accedentes, canonicos conuocantes, bono animo esse iubent. Non quoniam pro vobis parati sumus quotidie per utram elemosynas querere, & de nostro rebus vobis succurrere, donec Ciuiibus innoveremus, in Domino confidentes, qui quoniam desit sperantibus in fe, locum neget. Eo dicto plurimum confortati, in numeris, ipsi fratres quotidie per Clivum Villam panem, & alia necessaria pro eis quotidianis, & optimam illorum conuersionem pilularunt. Et ita brevi tempore factum est, solidum vita necessaria illis abundanter sustinuerunt, etiam ex iorum electione monasterium totum renouarunt, & redidit, qui vix tribus, aut quatuor alesi poterant, taliter autem, ut tringita Casco acere sufficiens essent, induxerunt præcepta & labore Fratris Petri de Cumis, monasterio Conueri, qui fuit vir sanctus, & per auctoritate quinquaginta ipsius monasterii præceptam egit, & illud bonis redditibus locutus.

In predicta reformatione licet nova qualitas pro canonice discipline vigore, gote condita fuerint, nihil tamen de esse. Hoc antiqui Ordinis canonici, & Apostolicorum immutatum, nam forma professionis antea etiam canoniconum ad vnguem retinuit; ut quoque regimini priorum, & posterioriorum monasteriorum Frigidiomariæ degentium, vnde dum fuit, ut nimis Prioris non perpetui, statim a Capitulo crearentur, qui anno regni eius expedito, nisi denuo confirmati per Casum, in ordinem redigerentur. Habitabat reformatorum, & veterum canoniconum & idem, nisi quod posteriorum aliquantum

alii illuc transeunibus stellas duodecim lucidissimas sopra monasterium, in modum coronæ locum ambientes, verus & conflans incolarum Frigidionarum adiacentium est traditio, quam testatur R. P. Cesar Fracottus in libro allegato de Sacris Imaginibus Lucensib⁹, in descriptione monasterij Frigidionarij, extato; in Ecclesiæ calcidice tribus tantæ rci memoria, duodecim numeris imagines Canonorum in pariete depictæ, duodecim stellas supra capita gesstantes, quas in eiusa temporū exefas intueri nunc etiam licet. Qualis autem fuerit ab initio illorum vita pauperissimum spiritus, tum etiam temporum numerum bonorum, ex hoc capite conjectari potest, quod deficientibus illis vita necessarijs, de loco defendo, virient vniuersaliter; ad vitæ subiusta comparanda, coacti tandem sunt ad invenientem habere tractationem, quod audientes quidam serui Dei, ex ordine Iesuitorum nuncupato, apud Lucam in quadam monasterio cōmoranter, illorum reccelum agro animo ferentes, igne S. Spiritus, & fraternæ charitatis valde suscitati Frigidionarum accidentes, canonicosque convenientes, bono animo esse iubent. Nos, inquit, pro vobis parati sumus quotidie per Circuitum elemosynas querere, & de nostro labore vobis succurrere, donec Ciuitibus innotescatis tantum in Domino confidentes, qui nunquam defuerit sperantibus in se, locum ne deserent. Eo dicto plurimum confortati, in loco manerunt, ipsi Iesuitorum quotidie per Ciuitates, & Villas panem, & alia necessaria pro eis quarantibus, & optimam illorum conseruationem prorogantibus. Et in brevi tempore factum est, ut non solum vita necessaria illis abundantius subministrarentur, verum etiam ex piorum elemosynis monasterium totum renoveretur, & illius redditus, qui vix tribus, aut quatuor aliendis sat sufficiunt, taliter aucti, ut triginta Canonicos alere sufficientes essent, industria praestimt, & labore Fratris Petri de Cumis, monasterij Conserui, qui fuit vir sanctus, & per annos circiter quinquaginta ipsius monasterij procuracionem egit, & illud bonis redditibus locupletavit.

In predicta reformatione licet noua quædam statuta pro canonica disciplina vigore, ac rigore condita fuerint, nihil tamen de essentialibus antiquis Ordinis canonici, & Apostolici fuit immutatum, nam forma professionis antiquorum canonorum ad vnguentum retenta: modus quoque regiminis priorum, & posteriorum in monasterio Frigidionario degentium, unus & idem fuit, ut nimis Priores non perpetuæ, sed annales à Capitulo crearentur, qui anno regiminius expiro, nisi denuo confirmati per Capitulum, in ordinem redigerentur. Habitus etiam reformatorum, & veterum canonorum unus, & idem, nisi quod posteriorum aliquantò sim-

plicior & humilior: habitus enim reformatorum vellis linea, rochettum nuncupata, quam super tunica lancea alba, & sub cappa nigra cum capucio deferunt, quem veterum canonorum habitum verum, & proprium suisse lib. 1. & 2. fatis ac super probauimus. Quare contemenda & ridenda, quæ vel de cappi, Fratrum Predicatorum, vel de habitu monachorum, vel de gestabimini Mendicantium, & Eremitarum à canonico Frigidionarij in eorum reformatione assumptis, scilicet quidam, si non verius ignari comincuntur, inter quos Continuator Historie Vincentij Beluacensis cap. 71. Fr. Paulus Bergomensis, & Ambrosius Coriolanus Eremita in Apologio contra canonicos Frigidionarios, Antonius Massa Gallesius in Allegationibus pro monachis Cassinensisibus in causa precedentia contra eosdem canonicos Frigidionarios, & nouissime Iosephus Mozzagruinus lib. 8. fol. 4. 9. & a libi, qui verum habitum canonorum regularium profus ignorantes vel ignorare simulantes haec effundunt, ad pauca, ut Philosophus ait, aspiciunt.

Constitutiones in predicta reformatione promulgatae eadem profus, quæ in nostra Congregatione vsq; in hodiernum diem custoditæ, pauci pro temporum, & rerum oportunitate, vel exigentia mutatis, vel additis: quæ tandem anno 1618 propter quædam noua sacri Tridentini Concilij, & Summorum Pontificum decreta in Generalibus Comitiis fuerunt reformatæ. Hærum Constitutionum meminit Martinus V, in privilegio ipsi canonico Frigidionarij consilio, anno Domini 1421. cum illos ab obligatione Constitutionum Benedicti XII. solvit. Quo more, inquit, obseruantias, & consuetudines abundantiores habent illa, & in rigiditatibus, ac disciplinis strictiores, & obseruantia regulari aptiores, ad conservandam religionem debita statum.

Rebus vero sic constitutis, fratribusq; in via Domini confirmatis, prefatis Venerab. Pater D. Bartolomæus expleto munere sui regimini, & in eius locum electo D. Benedicto Ariminiensi, constitutoq; illius Vicario D. Thaddeo de Bagnaco Papieni, post aliquot dies assumpto sibi in locum Fr. Jacobo Bergomensi, qui fuerat Conseruus in Ordine Predicatorum, quique Diaconus ex dispensatione Pontificis ordinatus, magnus predictor euastis, ad pristinum exercitium prædicationis, & lucratorum est reveritus, per Vrbes, & Oppida, & Villas sine intermissione discurrendo, cum eodem socio Fr. Iacobo ipso scilicet prædicationi instante, & Ven. P. Bartholomæo, quod sénio iam appropinquantus non adeo viribus tolleret, confessiones audiēte, præfertim in prouincijs Marchia Tarusina, & Lombardia, quibus in locis fructum incomparabile tulerunt, & multos clericos & laicos è seculi naufragio erutos, ad sanctæ Religionis portum

CAP V DECIMVM.

194
transfuserunt, alijs Ordinem S. Georgij in Ale-
ga, alijs monasterium S. Iustini Pataunum in-
gredientibus, alijs ad Frigdonarium, alijs alio
tranmisit. Ex ita canonici Frigdonarij numero
auerbi, eodem Ven. P. Bartholomaeo adhuc su-
perfite, per varias Ciuitates, & Provincias pau-
latim dilatari coepunt, iuxta quod predictus
vir sanctus propheticus pradixerat, qui Fr. Iaco-
bo ante nonnullos annos ad celeste premium,
ut pie creditur, a Deo vocato, dum ex Provincia
Venetiarum causa predicandi Euangelium ad
partes Montis ferrati cum alio socio, qui eum
ducebat (erat enim cœcus effectus) pedes profi-
ciscitur, prope Mantuanum in monasterio S. Be-
nedicti ciuidem Ordinis, & Congregationis
Cassinenis, febris corruptus octogenario
maior in Domino quieuit, anno 1430. cuius ca-
daver à sanctis illis Monachis in novo sepulchro
reconditum, tanquam viuis beati & que in ho-
diernum diem in veneratione habetur: quan-
quam illi existimat Canonicum secularem, non
regularē fuisse, de qua re sermo prolixior infe-
rius redit.

IV. **Q**uæ vero de predicti Jacobis ab Ordine Fra-
trum Predicatorum apostolias, vel de habitu
Canonorum Regularium sumpto in Mo-
nasterio S. Augustini de Nicosia Pisano, temporo-
bus Concilij Pisani, & Gregorij XII. ab ciui-
loci Priore accepto, vel de vita Eremitica ab illo
prius acta in monasterio Frigdonario, Im-
postores quidam & Calumniatores nungantur, fri-
gida & falsa sunt adeò, ut quemadmodum gratis,
& sine ullo fundamento, velin specie probabili
proferuntur: ita gratis rejici possint ac debeant,
aduersante in primis illorum assertionebus ipsa
ratione temporum, qua constat Gregorium
XII. non ante annum 1406. ad Pontificatum e-
uocatum, Concilium vero Pisani anno 1409.
congregatum, ante quæ tempora iam monasterium
Frigdonarium fuerat reformatum, & ipse
Frater Jacobus in eodem assumpto habitu Ca-
nonicorum ex licentia sui Generalis, & dispensa-
tione Bonifacij IX. Diaconus ordinatus, de qui-
bus constat, cum Venerab. Patre Domino Bar-
tholomaeo per Ciuitates, & Oppida Verbum
Dei concionando, discurrebat.

CAP V DECIMVM.

*Deprimomonasterio sancte Ma-
ria Casoreti prope Mediola-
num per Canonicos Frigdo-
narios post reformationem
fundato.*

Nno MCDIV. Bonifacij
IX legimus, & vera pos-
tulam, naturæ debitum solide
prima Octob. in cuius locum
Cardinales in Italia degmet
Cosmatu de Melioratu pre-
byterum Cardinalem S. Crucis in Ierusalem
cordes elegerunt. hoc eodem anno fuit in qua-
dam nobilis, & valde pia, Petrus de Tincip
nuncupatus, & Cius Mediolanensis, ac etiam
Iauensis, qui habebat Villam proprie Mediolanum,
foris portu Orientalem in loco, qui dicitur Calorem, ibi que erat parva Ecclesia, sed
deuota sub titulo S. Marie de Melioratu, que
etiam S. Marie Blanca vocabatur, quam de pos-
prijs bonis dotare, ac in illa viros aliquos religiosos,
Deum timentes, instituerit capicibus, cum
ob causam auditâ fama conuerterans Cano-
nicorum Frigdoniariorum, quæ iam ex latere
erumpere incipiebat, quatuor ex ipsa ab dictam
Ecclesiâ accedere rogauit, ne mora obstat,
quos impetravit illis Ecclesiæ sine illis redditibus
Mediolanensi Archiepiscopo in domo quan-
Ecclesiæ propinquam habebat, pro intermis-
cauit, in qua nonnullis cellulis, prout loci oppor-
tunitas patiebatur, confitebatur, alijs autem
morata traxerunt.

MDV. idem Dominus Petrus Tamis
predictam Ecclesiæ omnium suorum sociorum
hæredem instituit, & facultatem in Col-
legium seu monasterium Canonorum Regu-
larium ergendi, secundum reformationem in
monasterio Frigdonario recens factam, anto-
bitum à Sede Apostolica impetravit, & eodem
anno corpore solitus ad cœlestem patriam, ut
pie creditur, migravit. Anno vero sequente
MCDVI. Prior, & Capitulum S. Mariae de Frig-
donaria vigore testamenti predicti Petri Tam-
is, & literarum Aposoliarum elegunt, &
constituerunt primum Priorem monasterii
Marie de Casoreto P. D. Petrum Ridum de-
dita, Canonicum dicti monasterii de Frig-
donaria, qui anteua fuerat Lector in Gymnasio Li-
cinense, ut supradictum fuit: quem statim per
Dominum Thadum de Bagasco Pipelinum in
corporalem pofitionem deduxerunt, & im-
miserunt eodem anno 1406. Confiant omni
predicta publico instrumento codicanno die
28. Augufti Frigdonarij rogato, cum ex-
emplum authenticum ab Originali extrahit, &
cum eodem collationatum Mediolani coram
Domino Vicario Generali Illusterrimi Archi-
episcopi, cum subscriptione ipsius Domini Vicarii
& Notarium, Romæ in Archivo S. Mariae
Pacis adseratur, quod tale est, videlicet:

*In nomine Domini Amen. Cum hoc se ex rego
testamenti, & ultima voluntate quendam Donum te-
tri de Tantijs Ciuitate Mediolanensis, & Iauensis, qd
quondam Domini Nicolai, per sanctissimum secum a-
plicato*

*pefervato fuerit collatum, & confirmatum in
ratum & portualib[us] monasteriorum S. Mari-
ae, dicitur della Misericordia, situm in Archi-
pago Mediolanensi prope, & infra corpora San-
ctatis Mediolanensis, non multum longe a dist-
tate, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis,
fratibus, & Ceteris Regularibus sancte
de Frigdonaria, Larana Diocesis, dictorum
sanctorum Regularium scilicet Augustini pleno iure
disputatis, & alijs exercerunt contraria, probatibus
clericis bullis, & privilegiis apostolici. Sedi
dicto refutante, dixerunt controv[er]ti, infra scri-
p[er]ta pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &
probata pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &
probata pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &
probata pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &
probata pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &
probata pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &
probata pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &
probata pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &
probata pateret disceptus: Et electio, & inscrip-
tio ab aliis monasteriis S. Mariae Blancae prouenient
et al Prior dicti monasterij S. Mariae de Frig-
donaria, regatarum anno Naturatu
MCCCC. Indictione duo decima, secundum
etiam Iauensis, die prima mensis Angustie, &*